

Edebiyatla Resmin Buluşması

Nural Birden AKCA*

Son yıllarda, Türkiye’de çocuk kitaplarına karşı büyük bir ilgi var ve yayınevleri çocuk kitaplarına eskiye oranla çok daha fazla yer veriyor. Bu oldukça sevindirici bir durum. Artık birçok yayınevi yazar-çizer seçiminde daha titiz davranarak, baskı ve kâğıt kalitesine daha fazla önem vererek özenle hazırlanmış çocuk kitapları yayımlıyor. Ancak dünyaya baktığımızda çocuk yayınları açısından henüz istenilen noktayı yakalayamadık diye düşünüyorum. Kitapçıların çocuk bölümlerini dolaşırken, itiraf etmek gerekirse hâlâ yabancı çocuk kitaplarına hayran olmaktan kendimi alamıyorum. İlgi mi çeken bir kitabı elime alıp baktığımda kapak resminden boyutlarına, renklerine, konusundan anlatım diline, iç sayfalardaki resim-yazı dengesinden harf karakterine kadar tüm elemanların nasıl da mükemmel bir uyum içinde bir araya gelmiş olduğunu fark ediyorum. Neredeyse bir sanat eseri niteliğindeki böyle güzel bir çocuk kitabı bende kıskançlıkla karışık bir hayranlık uyandırdığı kadar, bir çizer olarak bana yeni ufuklar da açıyor.

Bu açıdan bakıldığında iyi bir çocuk kitabının ortaya çıkması için yazar-çizer-yayıncı ve okur ilişkileri nasıl olmalı soruları devreye giriyor. Öncelikle yazar-çizer ilişkisi nasıl olmalı? Bence her ikisi için de, ortaya çıkan işten hoşlanmak ve etkilenmek önemli. Yani yazar çizeri, çizer de yazarı beğenmeli önce... Resimlemek üzere aldığım bir kitabı önce benim sevmem gerekiyor; yazarın tarzı, anlatım biçimi, öykü ya da romanın hayal dünyamı coşturacak kadar beni etkilemesi önemli, işte o zaman kitabı resimlemek için büyük bir istek duyarım ve sonuç her zaman iyi olur. Aynı şekilde yazarın da çizerin resimlerini sevmesi ve kendi tarzına yakın bulması gerekli diye düşünüyorum. İşte bu noktada yayıncı faktörü devreye giriyor, çünkü yazarla çizeri buluşturan yayıncıdır. Tabii bunun için yayıncının niteliği önemli, iyi bir yayıncı piyasadaki nitelikli illüstratörleri yakından izler, onların çizim tarzlarını, renk ve desen anlayışlarını iyi bilir, böylelikle hangi tarz kitaba ne tür resimlerin uygun olduğu konusunda daha bilinçli ve isabetli seçimler yapar. Çizer seçme konusunda, yazarın fikri de alınabilir diye düşünüyorum, en azından çizim tarzını kendine yakın hissettiği bir illüstratörü önerebilir.

Ancak bütün bunlara rağmen yine de bir çizer resimleyeceği kitaptan hoşlanmayabilir. O zaman çizere seçim hakkı tanınmalı bence, yani çizmek isteyip istemediği sorulmalı. Çünkü sevmediği bir kitabı resimlemek zorunda kalan bir çizerin mutsuzluğu ister istemez resimlerine yansıyor ve yaratıcılığını da olumsuz yönde etkiliyor. Bu durumda

* Çocuk kitabı çizeri.

en iyisi kitabı resimlemeyi reddetmek. Ancak işi kaybetme korkusu yüzünden çizerlerin çoğu önlerine konulan her kitabı resimlemek durumunda. Bu sorun ancak yayınevini çizere bakış açısının değişmesiyle çözülebilir: Türkiye’de illüstrasyon hâlâ bir görsel sanat dalı olarak kabul edilmiyor, dolayısıyla yazara verilen değer illüstratörlere verilmiyor. Oysa bir çocuk kitabını çocuklar için çekici kılan en önemli etkenlerden biri de resimleri değil midir? Çocuklar için görsellik her zaman yazılı anlatımdan daha etkileyicidir. Rengârenk resimlerle dolu bir kitap yerine salt yazılı bir kitabı hiçbir çocuk tercih etmez. Özellikle de okul öncesi ve ilkokul birinci-ikinci sınıf çocuklarına yönelik bol resimli kitaplar söz konusu olduğunda, yazar-çizer dengesi eşit olmalı diye düşünüyorum. Elbette bir kitabın oluşması için ilk elde bir fikir sunan ve bu fikri yazarak ortaya koyan bir yazara ihtiyaç var; bu anlamda yazarın değeri tartışılmaz. Ancak kitabın görselliği de çok önemli, kitaba küçük bir çocuğun ilgisinin çekilebilmesi ancak bol resimlerle mümkün, çocuk bu resimlere bakarak okuduklarını daha iyi kavrar ve onları hayal dünyasında birleştirerek görsel-düşünsel yaratıcılığını geliştirir.

Demek ki kitabın çocuğa ulaşması açısından çizer de yazar kadar önemli. İşte yayınevleri olaya bu açıdan bakabilmeyi öğrendiği zaman çizer hak ettiği mesleki değeri kazanacak, resimleyeceği kitapları özgürce seçebilecek ve komik denilebilecek telifler yerine hayatını sadece kitap resimleyerek sürdürebilen, böylece daha yaratıcı çizimler ortaya koyabilen, en az yazar kadar değerli, bağımsız bir sanatçı konumuna yükselecektir. Bu da çocuk kitaplarının çok daha özenli ve nitelikli resimlerle donatılmasını sağlayarak çocukların görsel ve estetik beğenilerini geliştirecektir diye düşünüyorum.

Resim: Feridun Oral